

Zgodnja DANICA.

Katolišk cerkven list.

Danica izhaja vsak petek na celi polji, in velja po pošti za celo leto 4 gld. 60 kr., za pol leta 2 gld. 40 kr., za četrletna 1 gld. 30 kr. V tiskarnici sprejemana na leto 4 gold., za pol leta 2 gold., za četrletna 1 gold.; ako zadene na ta dan praznik izide Danica dan poprej.

Tečaj XXVI.

V Ljubljani 24. vinotoka 1873.

List 43.

Cerkev.

Da je Bog človeka vstvaril, je bilo prosto delo njegove božje ljubezni in vsegamogočnosti. Pa potem, ko je bil človeka vstvaril, ga ni mogel pustiti brez sveta in pomoči tavati po zemlji; treba je bilo, da je stopil z nami v ožjo zvezo, nam se naznanil, razodeval. V neskončni milosti in dobrotljivosti je to tudi v resnici storil. Njegovo razodenje je shranjeno v sv. pismu in v ustnem izročilu.

Da se pa razodenje varuje kaženja in napačnega, samovoljnega razlaganja, je bilo potrebno, da se je ustanovila naprava, ktera naj bi to izročilo svete vere neskaženo ohranila, zanesljivo in prav razkladala. Zato je vstanovil Kristus vidno Cerkev, in v ti vidni Cerkvi z njenimi štirimi vidnimi znamenji edinosti, svetosti, vesoljnosti in apostoljnosti, je postavil vidno učeništvo, ktero je izročil apostelnom in njih pravim naslednikom, škofom. Zidal je Cerkev na skalo edinosti in nezmotljivosti, na skalo poglavarstva, ki ga je izročil sv. Petru in njegovim naslednikom na rimskem prestolu, rekoč: „Ti si Peter, in na to skalo bom zidal svojo Cerkev, in peklenske vrata jo ne bodo premagale“. Obdaroval je svojo Cerkev s potrebno veljavo in oblastjo, ktere ne more nihče pogrešati, ako je poklican druge voditi in vladati, ko je rekel: „Ako kdo Cerkve ne posluša, naj ti bo kakor nevernik in očiten grešnik“. Sv. Cerkev se tudi v sv. pismu po predpodobi imenuje „kraljestvo Božje, nebeško kraljestvo, kraljestvo Kristusovo, čeda Kristusova, telo Kristusovo“.

Kdor tedaj hoče biti deležen Kristusa in njegovega kraljestva, ta mora Cerkev poslušati, nji se vdati, biti otrok sv. Cerkve, vdeleževati se njenih pripomočkov k zveličanju. Da si Cerkev po pravici more prilaštovati to visoko oblast, mora biti „stebel in terdnjava resnice“, biti mora nezmotljiva za vse čase. — In tako je!

Kristus je obljubil v ta namen cerkvenemu učeništvu viši pomoč, pomoč sv. Duha: „Jaz bom Očeta prosil, in bo vam poslal drugega tolažnika, da bo ostal vedno pri vas, Duha resnice, kterelega svet ne more prejeti, zakaj ne vidi ga in ga ne pozná; vi pa ga bote spoznali, zakaj on bo pri vas ostal in bo v vas“. „Tolažnik pa, sv. Duh, kterelega bo Oče poslal v mojem imenu, on bo vas vse učil in vas opomnil vsega, kar koli sem vam govoril.“

Binškošni praznik je prišel ta sv. Duh nad aposteljne, in s tem je bilo vstanovljenje sv. Cerkve dokončano; zamogla je začeti svoje visoko poslanje.

In ta Cerkev, ki jo je Bog Sin vstanovil in jo Bog sv. Duh vlada, misli kdo, naj bi se vdala lažnjivemu „liberalnemu“ duhu sedanjega časa? Naj bi se

sprijaznila z novošegnimi izveržki brezbožnega in neverskega modrovanja 19. stoletja? Sv. Cerkev, mialkdo, naj bi od Kristusa prejeti in neskaženi nauk, njegovo napravo in vredbo popustila, in se dala „liberalnemu“ duhu časa podučiti, kaj naj uči, kaj dela in kako naj vlada? Kakor je nemogoče, da bi se Kristus in sv. Duh učila od vstvarjenega človeškega duha, ravno tako malo se je Cerkvi mogoče ravnati po tirjavah tatinskega „liberalizma“.

Cerkev je živa vladba in djanje sv. Duha in Kristusa samega; na vse večne čase se ne more ravnati po prostomisljaštvu, „liberalizmu“, ker ona se motiti ne more. Ako bi se hotla dati „liberalizmu“ podučiti, bi se bila že zmotila, razderla bi bila božje delo odrešenja. To se pa še misliti ne more. „Liberalizem“ žuga: „Ako se Cerkev noče spraviti s tirjavami duha časa, le sama sebi škoduje; vesoljni svet bo odpadel od nje“.

Tudi to so le zmote in lažnjive prerokovanja „liberalizmove“. Zakaj, ako bi ljudje tudi odpadli, Cerkev ne more škode terpeti, ampak le odpadniki sami. Dalje pa tudi ni res, da bi le en sam vernik zató odpadel od sv. Cerkve, ker se noče ravnati po spačenem duhu časa. Edina vzroka odpada sta le dva: nevednost in pa strast. Stotere razkolnije in krivoverstva so temu priča. Te ločine se ravnaajo kaj pridno po duhu časa. Le poglejte na odpadnike v Švici, na Nemškem in drugod! Ali imajo pa zato več priveržencev, kakor katoliška Cerkev? Ravno zato, ker se ravnaajo po duhu časa, ker so prav za prav le zanikarni sad duha časa, nimajo vse skup toliko priveržencev, kolikor ima katoliška Cerkev sama udov! Od Cerkve zahtevati, naj bi postala „liberalna“ v pomenu novošegnega „liberalizma“, se pravi toliko, kakor zahtevati, da naj odpade od Kristusa in od sv. Duha. In ravno zató, ker Cerkev tega noče, ker tega ne smé in ne more, se vsi milijoni katoliških kristjanov stanovitno derže sv. Cerkve, stebra in terdnjave resnice, edine resnice, milosti odrešenja in zveličanja po smerti.

Pa ko bi zamoglo tudi res biti, kar je po božji obljubi nemogoče, da bi vse ljudstva odpadle od Cerkve, ako ne bo „liberalna“, Cerkev bi se zato ne spremenila, kakor resnično se Bog sam ne more spremeniti. Pač zamore človeški duh od Boga odpasti, zamore po državnem sklepu in vradnem določilu terditi, da ni Cerkve in ne Boga, kakor je francoska prekucija dvakrat storila. Pa Cerkev zato ne neha vladati in svojih zvestih otrók posvečevati, in Bog ne neha biti in odpadnikov soditi po svoji nesprenmenljivi postavi. Brez števila nebeških angelov je bilo od Boga odpadlo, in Bog se zavoljo tega ni spremenil in tudi svoje postave ne prenarobil, ampak odpadnike je zavergel po svoji neprenmenljivi pravici in postavi. Ali ni bilo vesoljno

človeštvo razun Noeta in njegove hiše od Boga odpadlo? Ali se je Bog zato spremenil? Odpadnike je kaznoval po svoji nespremenljivi pravičnosti. Kakor resnično se tedaj Bog ne more spremeniti, kakor resnično sv. Duh ne more hoditi k zmotljivemu človeškemu duhu v šolo, tako resnično se tudi Cerkev ne more spremeniti, se ne po tako imenovanem „liberalnem“ duhu časa ravnati, si ne od nevernega, keršanstvu nasprotnega „liberalizma“ dati zapovedovati, kaj mora verovati, kaj učiti in storiti. Zakaj Kristus, naš Gospod, ni postavil „liberalizma“, ampak postavil je sv. katoliško Cerkev za svojo namestnico in vidni kažipot v nebesa; njo samo moramo v verskih resnicah poslušati, poslušati papeža in s papežem zedinjene škofe. (Po Volksztgi.)

Zatiranje vere prestole podkopuje.

Veliki Pij IX je 7. avgusta 1873 pruskemu cesarju povedal veliko resnico, da zatiranje vere kraljem njih lastne prestole podkopuje. Kralj, ne da bi rekel: bom nehal katoliško Cerkev preganjati, je na to še le odgovoril in zaterdil, da bo „s posvetnimi pomočki“ od podložnih pokoršino izsilil za nove svoje postave, to je, za tiste postave, ktere so z vero in sv. Cerkvijo naskriž. Kteri je imel prav, pruski cesar, ali papež Pij IX?

Gotova resnica je, da postava sama države ne ohrani; naj on svoj prestol varuje tudi z vsimi kano-nami, ki jih je vzel Francozom, slabo bode varstvo. Neki liberalen pregovor pravi, da so državne postave očitna vest. Kaj pa, če so postave krivične? Kakošna bode potlej ta očitna vest? In če se danes postave dajo, jutri pa tem postavam nasprotne okličejo, kje ima potlej očitna vest svojo podlago? In če se človeške postave ne strinjajo z Božjimi postavami, če človeške postave celo še zatirajo Božje postave: kakošen razdvoj mora biti v sercu podložnikov, kakošen red v državi, kakošno spoštovanje do tacih postavodajcev?

Pravo, na ktero mora biti vsaka postava zastavljena, mora izvirati iz višjega vira, kakor pa so človeške nestavitne misli, ideje. Ta viši studenec je vera, in sicer prava vera, ktere podstavne načela se ravno tako malo dajo spreminjati, kakor pravica sama ne.

Prava vera daje človeku stalne pravila, po kterih notranji postavodajalec, vest, človeške djanja plačuje ali pa strahuje.

Ako država vero zanemarja, ali hoče celo brez-verska država biti, ali še tudi vero zatira; ona s tim vero v sercih podložnikov oslabuje, odpeljuje studenec, iz kterega izvira občutek za pravnost in zoper nepravnost. Z vero vred zamorjena vest ne more več jasno ločiti med pravim in nepravim, med pravico in krivico. Če je pa v kaki državi občutek za pravico pokopan, je tudi država spodkopana. „Justitia regnorum fundamentum.“ V kolike brezna nepravnosti, napák in krivic tedaj država tira podložne, ako je vne-marna do vere, ali jo celo zatira! Naj n. pr. država dopusti, da nič vredno časništvo mori spoštovanje do vere in njenih služabnikov, zasmehuje naj svetejši njene opravila in pomočke k čednosti, ali da se mladina po šolah iznéverja, se prazniki z delom skrunijo itd., ter se tako vést zamori: bode mar država zmožna z zunanjimi pomočki svoje ojstrosti to domestovati, kar je sama zamorila? Bode zmožna zunanji red obvarovati, ko znotranji red podložnikov sama tare in razdira? In ako poslednjič zgine vsa veljava, vse spoštovanje do viših raznih stanov, kako se bode ohranilo tudi spoštovanje do prestolov? Neoveržljiva reč je toraj, da država,

ktera vero in Cerkev tare, ali je merzla do nje, sama sebe spodkopuje.

Vsak lažnjivi nauk, ki ga država dopusti razširjati, je oče mnogoterih npravnih zel in ima škodljive nasledke za občinstvo, za državo in za prestol.

Iz Strasburga n. pr. se piše v „Vaterld.“, da profesor ondotnega vseučilišča Oskar Šmid še zmiraj opičari, akoravno je ta bedarija bila že davno overžena.

Zato pa tudi dopis pristavlja, da med tujimi vsiljenci so res taki ljudje, ki bi človek mislil po njih življenji, da so mlajši kacih pošast, in ne „podobe Božje“. Kopičijo se pregrehe na pregrehe, odkar so Prusi zemljo v oblast dobili. Da take pošastnosti niso podpore prestolov, priča zgodovina Rimljanov, Grekov, Bizantincev. In če stari Olem meni, da po zmagi Avstrijanov in Francozov tako terdno sedi na prestolu, se utegne ravno tako ogoljufati, kakor se je Napoleon III, ki se je še pred malo leti ves svet tresel pred njim. Kje je zdaj njegov prestol?

Ali mar laži-liberalci, prekucni podpirajo prestole? So oni blagor ljudstva? Vidi se, kako zdaj ri-jejo na Francoskem s starim Thiers-om na čelu, ko ima opravičeni kralj zopet na prestol priti. „Radikalci“, prekucni menda celo obetajo „ljudstvu“, to je, derhali, da bode tri dni smela ropati, ako zmagajo sedanjo vlado in odvernejo volitev kralja.

K temu pa še ponavljamo: Ali ne mara take načela, kakor jih terdi pruski cesar v pismu do sv. Očeta, podpirajo cesarske in kraljeve prestole? Nikoli in nikakor ne! Pij IX je apeliral na pravico pri vladarskih postavah; pruski cesar je odgovarjaje pokazal na ječo, na globo, na kanone; pravice pa še omenil ni. Ne čudimo se, da list, ki se je ponašal, „vero mi spoštujemo“, tlačivca naše vere hvali, češ, da je „pruski kralj papežu nekoliko resnic*“ povedal“, ker je zdaj že vsakemu znano, da „spoštovanje vere“ pri tih ljudeh je tako, kakoršno je pri turčinu spoštovanje keršanske glave! Kakošne resnice je neki Olem povedal papežu? Take, kakor jih pripovedujejo bravcem tisti od katoličanov vredovani listi, kterim je ljubši luteranski preganjavec katoličanov, kakor pa njih lastni veseljni poglavar sv. vere, namestnik Jezusa Kristusa na zemlji.

Kako živa je potreba dobre izreje ali odgoje pri otrocih.

Omenili smo pred nekaj časom verlih bukvic: „Keršanska izreja“ slovenske mladine od gosp. Ažmana (na svitlo dala katoliška družba 1873). Na nobeni reči ni toliko ležeče, kakor na dobri odgoji mladine, ako ima domovina boljših časov doživeti; toraj bodi še enkrat priporočena omenjena izverstna knjižica, in da si narod živo potrebo dobre odgoje bolj k sercu vzame, naj danes naslednji spis iz vvoda té knjižice podamo čest. bravcem:

Dobra je ta. Slovenci imamo že podučne knjige in knjižice o „umnem gospodarstvu in gospodinjstvu“, o poljedelstvu in čebeljarstvu, o „živino- in sadjereji“ — le o „ljudski odgoji ali otroški izreji“ še nimamo nobene. In zakaj ne? Al nam mar takega poduka ni treba? Skoraj se tako zdi, kakor da bi ga treba ne bilo: vsaj vidimo, da se je za vsak stan, za vsako umetnijo, za vsako rokodelstvo treba učiti in pripravljati: le „otroke dobro

* Učeni bogoslov dr. Hurter v „Vtd.“ je dokazal, da v tem kraljevem pismu so silovite verske zmote („enorme dogmatische Irrthümer“) in da take načela so hud napad na monarhiški in družbinski red narodov.

odgojevati“ si že vsak upa brez poduka. In vendar je največja umetnija otroška izreja; naj teži stan: odgojiteljski stan. Čevljar se mora dolgo učiti, da primeren čevelj skupaj spravi, iz otroka pa kaj prida odrediti, mislite, da je tako lahko! Ali je mar otrok manj kot čevelj? Dajte kmetu, ki se ni nikdar podobarstva učil, kos lesa ali kamenja in recite, naj vam svetnika iz njega naredi. Naj še toliko rezljá in rezljá naredil bo k večjemu kako spako. — Res, da je z otroci drugač. kakor z usnjem, lesom, ali kamenjem. Modri stvarnik je otrokom že take dušne moči, um, voljo in spomin dal, da bi ž njimi svoj namen dosegli. Ali te moči so z grehom oslabiljene in podpore potrebujejo. In ravno zato je Bog otrokom dal starše in odgojitelje, da bi te moči vzbujali, vodili in vterjevali. Kako pa bodo to dolžnost opravljali, ako niso nikdar slišali, ako ne vedo, kako je treba dušne moči pri otrocih voditi in vterjevati? Res da imajo starši v dosego tega namena že nekatere naravne zmožnosti in da jim tudi Jezus v zakramentu sv. zakona nadnaravno moč k temu podeluje; ali da bi se otroška izreja brez vsacega poduka in stalnih pravil prav dobro sponesti mogla, kaj tacega terditi zamore le kak lahkoživec.

Pa čemu tak poduk, zna kdo ugovarjati? sej vsak vé, kako so ga starši izredili, enako naj izreja tudi on svoje otroke. Res je, ako so ga dobro in prav odgojevali, kaj pa, če je bila izreja pomanjkljiva in slaba? Potem bodo tudi sami slabo odgojevali, kar nam vsakdanja skušnja zadostno priča. Koliko zlega in žalostnih nasledkov pa se iz slabe izreje izhaja za posamezne osebe, cele družine in soseske, za cerkev in državo, vsakdo lahko vidi, če nalašč ni slep. Slaba izreja je večidel kriva, da otroci, večji in manjši, zmiraj manj ubogajo; da starši pred lastnimi otroci trepetajo. Slaba izreja je večidel kriva, da mladina tako pijančeva in zapravlja, da je toliko pobojev in pretepov. Slaba izreja je večidel kriva, da se Gospodovi dnevi zmiraj bolj skrunijo in da je število nezakonskih otrok od leta do leta primeroma večje. Slaba izreja je večidel kriva, da je toliko slišati o tatvinah in goljufijah, o tožbah in krivih prisegah; slaba izreja je večidel kriva, da se ječe in bolnišnice tako polnijo in da so tudi norišnice že premajhine. Slaba izreja je večidel kriva tiste surovosti in neotesanosti, ktero našemu ljudstvu nasprotniki — velikokrat po pravici očitajo, in lastni nam prijazni listi obžalujejo! Slaba izreja je večidel kriva — pa kaj bi dalje govoril pri tako očitnih dokazih o reči, o kateri gre le en glas — da je namreč današnja mladina silo razujzdana in spridena. Ako tedaj hočemo boljše mladino imeti, mora pred vsim odgoja boljša postati. In prav ima tisti keršanski modrijan, ki je rekel: Dajte mi dobrih mater (dobrih staršev), in ves svet vam bom predrugačil.

Lažnjivi liberalizem, laži-liberalizem.

(Dalje.)

V miru in zločnosti, v blagostanji in obilnosti so se prevzeli prvi starši, Izraelci in drugi, izneverili se, zoper svojega začetnika in dobrotnika se sperli in spuntali. Tako se je bila tudi Nemčija v svojem blagostanji prevzela in izneverila, zoper svojo rešiteljico in dobrotnico — sv. Cerkev se spuntala, jo je zapustila in se vdala lažem, čenčam, sanjarijam, sleparijam, zmotam, krivim naukom Luter Martina in njegovih zapetačev.

Martin Luter, sin nekega rudarja, rojen 10. novembra 1483 v Islebiji na Šaksonskem, se je izučil

pravoslovja. Ko je pa nekega prijatelja v pričo njega strela ubila, je bil tako prestrašen, da je v tem strahu in v vsi naglosti obljubo storil: menih postati. In res, zoper voljo svojega očeta, le v strahu, brez pravega poklica in namena stopi v samostan avguštinski v Erfurtu, in l. 1507 je bil za mašnika posvečen. Pa kmalo se je začel svojega stanú kesati.

Bil je zgovoren, poveršno učen, zraven pa ošaben, togoten, strasten, terdoglaven in nepokojen.

Lutrove novote, sanjarije, bedarije, laži, zmote, goljufije, ali z eno besedo, Lutrov krivi uk je dovolj znan in že tolikokrat overžen, da je konec vredno o njem besedico ziniti. Zaverigel je Cerkev in njeno oblast in ustno izočilo, le samo sv. pismo je pustil veljati, pa tako, da le on in njegovi verni učenci imajo notranjo luč sv. pismo tolmačiti ali razlagati, ne pa katoliška Cerkev, ne njen poglavar ali drugi njeni pastirji. V svojem napuhu se je samega sebe štel od zgorej navdihnjenega učenika, ter je terdil, da po Adamovem grehu je človek tako popačen, da celo nič dobrega ni v njem ostalo in da je še prosta volja vsa zaterta; da pri opravičenju človek ni od znotraj posvečen in ponovljen, ampak se le po verhu pokrije s Kristusovim zaslužnjem; da gola vera človeka opraviči. — To je res gladka in lahka pot v nebesa. Ker mu je bila gola vera zadosti, zato je Luter zaverigel ss. zakramente, zunaj sv. kersta in sv. obhajila; zaverigel daritev sv. maše, zaverigel vse dela pokore, nepotrebne imenoval vse dobre dela, prepovedal je prošnje za mertve in grajal klicanje v svetnike itd.

Vsi ti in drugi krivi nauki Lutrovi niso bili nič novega, posnel jih je iz nekdanjih krivovercev, jih malo prekuhal, prevaril in predrugačil.

Pravi, pristni denar je le eden, ponarejenih zna pa več sort biti. Prava pot je le ena, napčnih, krivih, po katerih se zaide, zna pa veliko biti. Resnica je tudi le ena, njej nasprotnih zmót zna pa obilno veliko biti. — To se kaže pri vsih zmotah in krivoverah. Zmotenci in krivoverci nimajo edinosti med seboj, ampak se v mnogoverstne stranke razhajajo. Za Lutrom so se vzdignili drugi krivoverci; Lutrov krivi nauk o izvirnem grehu je n. pr. Cvingli prekoval tako: da izvorni greh nič dolga seboj ne prinese, tudi človekove volje ne uniči; ampak je neka dušna bolezen, po kateri počutno poželenje prevaguje. Lutrovo krivo misel, da gola vera človeka opraviči, je Kalvin prekuhal v to strašno zmoto, da bi bil Bog po svojem večnem skl. pu ene naravnost za zveličanje, druge naravnost za pogubljenje vatvaril, tako da so uni svojega zveličanja že naprej gotovi; ti pa svoji nesreči nikakor oditi ne morejo. Luter je le samo sv. pismo terdil za studenec verskega spoznanja; modroslovci, racijonalisti, umoverci so pa človeški um in pamet nad vse povzdigovali, in pripovedi sv. pisma ko gole basni zasmehovali, kakor Volter. Da ob kratkem rečem, luterstvo se je v več kot 150 strank razcepilo, in kar imajo vse te stranke skupej edinosti v svoji veri, se dá na noht persta zapisati.

Nekaj pa je, v čemur so vselej vse stranke Lutru zveste in med sabo edine ostale in so še sedaj, namreč:

a) Sovrašтво in zavid, obrekovanje, psovanje katoliške Cerkve, njenih naukov, določil, naredb, pa njenih služabnikov, papeža, duhovnov, redovnikov, in vsega, kar je katoliško. Znao je Lutrovo geslo: Calumniare audacter, semper aliquid haeret: „prederzno obrekuj; vselej se kaj prime!“ — Lutrove zasramovanja, gerdenja, psovke, obrekbe zvesto posnemajo vsi krivoverški, judovski, brezverski časniki.

Te ostudnosti so se močno zatrosile tudi na Slovensko, ker nekaj novih časnikov se od Lutra akor

samo v tem še loči, da Luter je krehal po nemško, le-ti pa po slovensko.

b) Drugo je prilizovanje, vstrezvanje človeškim željam, nagnjenjem, strastim: napuhu, lakomnosti, mesenosti.... To je bila Lutrova glavna mika in vaba, da je vse to grajal in odpravljaj, kar ljudem ni bilo všeč, n. pr. post, molitev, spoved, daritev, milošnjo. Zato mu je Vicel pisal: „O, to je bila sladka pridiga, nič postiti se, nič moliti, nič spovedi, nič darovati, nič dajati!“

Komur se vse na voljo da, tacega si je lahko pridobiti. Ko je Luter vidil, da Filip braniborski se želi od svoje žene ločiti, berž je učil, da je zakon razvezljiv. Ko je vidil, da so vradniki in oblastniki cerkvene oblasti željni in cerkvenih posestev lačni, berž jo je z njimi potegnul itd. Tako si je lahko ljudi pridobil, in tako delajo še dandanes njegovi in drugi strančarji.

c) Silovitost, grozovitost, ljutost, s katerimi krivo-verci navadno tistim vrivajo in vsiljuje svoje novotarije, zmote in krive nauke, kjer s psovanjem niso nič opravili. Zoper take vso moč, silo in ljutost napenjajo. Cerkevna in svetna zgodovina pripoveduje, kako so luterani zveste katoličane, katerih niso mogli s prilizovanjem in zvižčami na svojo stran dobiti, strastno z mečem in ognjem preganjali in terpinčili, jim posestva, imetja, pravice, službe jemali, jih v ječe zapirali, celo morili.

To so eni glavnih vzrokov in pripomočkov, s katerimi se je luteranstvo okrog po svetu razširjalo, in povsod, v cerkvi in državi, je vzrokovalo hude zmešnjave in homatije, upore, boje in kervave vojske.

(Dalj nasl.)

„Mi smo tudi katoličani!“

So pravi, pa so tudi lažnjivi „dragi kamni“. Enako so pravi, pa so tudi lažnjivi katoličani. Več plemén katoličanov je, ki so prav po ceni.

Na Nemškem so razun drugih „starokatoličani“, ki so že dve celi leti „stari“. So tudi v Bizmarkovi tovarni „državo katoličani“, ki še niso čisto dopečeni. So še ljudje, ki jim pravijo „češ katoličani“ ali „tudi katoličani“, ki o lepih prilikah, n. pr. o kaki volitvi „tudi“ naznanjajo, da so katoličani, zakaj sicer bi tega ne vedil nihče.

Naj novejši so „vero-spoštujem-katoličani“, ki imajo dva jezika, — z enim vero spoštujejo, z drugim pa po nji bijejo.

Govoriti bi se utegnulo o „zlodej katoličanih“, ki vse s katoličani delajo, kadar koli pa pridejo volitve, bi raji volili zlodeja, kakor pa pravega katoličana.

Ni brez taci, ki so svojo velikonočno spoved in obhajilo opravili, pa so vendar strančarji in serčni prijatli tistih, ki zoper okrožnice papeževe protestirajo, Döllingerju, prevzetnemu odpadniku, pa pohvalne pisma (adrese) pišejo; taki so „reva katoličani“.

Kdo tedaj je pravi katoličan? Ali tisti, ki je kos pokazati kerstni list? O, kerstni list nikakor še ni zadosti.

Le kaj si bli, to kerstni list tvoj vé;

Al kdo pa zdaj si, tega ne pové.

Ako tedaj pri katoličanu kerstni list še ni zadosti, kaj pa stori pravega katoličana? — Odgovor. Le tisti, ki je pokoren otrok katoliške Cerkve, kateri se v rečéh sv. vere in katoliškega življenja ne derži svojih lastnih vodil, ali pa ukov liberalne ère, ampak posluša sv. Cerkev in se ravná po njenih zapovedih; kateri se sv. Cerkvi nasproti ne želi s svojo omiko in učenostjo poviševati in skazovati, kaj vse zná in vé, ampak svojo človeško vednost podverže modrosi, ki je od zgoraj, in

je sv. Cerkvi podložen, — ta je pravi katoličan. „Ako kdo spolnuje vso postavo, greši pa v enem, je vse prelomil“. Če podložnik spolnuje vse državne zapovedi, le to napako pa ima, da bankovce ponareja, se ne bo reklo: ta je pošten državljan, ampak reklo se bo: ta je slepar in goljuť, in pride na 15 let v ječo. In če kdo vse Božje zapovedi spolnuje, slepi pa ljudi z lažmi ponarejenih, lažnjivih naukov o civilnem zakonu itd.; ta je pred Bogom krivi prerok in slepivec, ne pa katoličan.

Nektere tolažljive misli za sedanji čas.

Čolnič v viharju na genezareškem jezeru je predpoda Cerkve Božje na zemlji. Valovi se pomirijo v tistem trenutku, ko se zdi, — da je čoln naj bolj v nevarnosti. To resnico nam priča cerkvena zgodovina od sv. Petra pa do Pija IX, in jo bo pričala do konca svetá. Vse, kar se je Cerkvi ustavljalo, je poginilo, poginja in bo poginilo krog in krog; pa ravno takrat, ko se bo zdelo, da se Cerkev pogrezuje v prepad, se pokaže v naj svitlejšem veličanstvu, v zmagi jo sv. mir obdá. Ni poginila, in ne bo. Vedno se zdi, da se utopljuje, vedno ostane èversta, močna, nepremagljiva.

To je naša vera, katero poterjuje skušnja in zgodovina nad osemnajst stoletij. Opiraje se na to vero zamoremo mirno živeti tudi še po zmagah, ki so sovražnika pripeljale prav do Vatikana. To je njegov čas in čas njegovih priveržencev, kakor je rekel Bog v Getsemanu: „To je vaša ura in moč temote.“ Je pa tudi čas maloserčnikov in omahljivcev. Rečem, čas omahljivcev in maloserčnikov; zakaj taci je veliko, in prav določnih katoličanov premalo. Lažnjivi prostomišljaki so jih zlasti veliko zmotili in zapeljali v terdni veri in zaupanji ravno kar se tiče Skale, na katero je Kristus sv. Cerkev postavil. Če ti revež v tem omahuješ, kam se misliš pa naslanjati, na kaj opirati se?

Ali sedanji čas, ki ga je večna modrost Božja na minute preštela, bo minul, in prihodnost bo boljši za Cerkev in za njene otroke, kakor je bila kedaj svoj živi dan. Pokazalo se bo, da so bile satanove zmage le začetek zmag sv. Cerkve, in nič drugega ne; ravno tako, kakor tudi morski vihar poskusi terdnost nerazrušljive ladije.

Ako bi nas nesreča ne žalila, bi ne bila nikakoršna poskušnja za nas. Nam zadostuje zagotovljenje, da je nadloga prišla po Božji previdnosti, in da bi jo Bog ne pripustil, ako bi ne bila nam v srečo, in sicer v preveliko srečo, ktera bi brez viharja ne bila prišla. Dasi smemo biti žalostni, se ravno tako tudi lahko pomirimo, ker smo zagotavljeni, da poslednjič bo le dobro premagalo. Pisavec nasledovanja Kristusovega ima čisto prav, ko z vzvišenimi besedami k Bogu govori: „Ti pa, o Bog, si vedno dober, pravičen in svet. Popolnoma pravično in sveto delaš vse, in modro ravnáš.“ Kolikor bolj te besede in njih pomen premišljujemo, toliko bolj jih moramo občudovati. Prava keršanska učenost je v tem, da se nesreča ne opazuje s človeškega stališa. Ako se pa povzdignemo na visočino božjega stališča, se nam nesreča zdi le memogredoč primérnej, in poslednjič pripomore vse k povikšanju, razodevanju in zviševanju veličastva Božjega.

Naš čas je zelo podoben četrtemu in petemu stoletju keršanstva, ko je bil rimski svet razpadel in so divjaki (barbari) privreli od vsih strani, da bi si razdelili zapuščino. V resnici se divjaki sedanjih časov malo ločijo od barbarov Atilovih, Alarikovih in Genserikovih. Kaj bi bili mi rekli, ako bi bili živeli v onih nesrečnih časih? Iz te zmedene homatije, iz večletnega neréda je

poklical Bog keršanski svet, deržino keršenih narodov, ki so veljali še za obstoječe keršanstvo, da si tudi so v njem novošegni barbari vse prekucnili. Tudi zdaj ne bo dolgo, da se bo tako zgodilo. Hudo res grozno napreduje; toda Bog bo to hudo tako v dobro obrnil, da bodo vnuki in mlajši stermeli in se čudili.

Blagor toraj njemu, kateri v viharji ni zgubil vere, upanja in ljubezni. Blagor mu, kdor je v vsem zvest otrok svoje svete Cerkve, kateri ne zbira sam, kaj bi veroval in kaj ne; temuč kdor vse veruje in terdi, kar je Bog razodel in kar veruje, uči in veleva verovati sv. Cerkev. Blagor mu, kdor je močen v veri, upanji, ljubezni, kakor Pij IX! (Po „kat. V.“ v Balt.)

Ogled po Slovenskem in dopisi.

Iz Ljubljane. Vprašanja pri poslednji duhovski poskušnji. 7—9. vinotoka. — E theologia dogmatica: a) Quaenam est origo religionis? b) An cultus Cordis Jesu probandus, atque ex quibus dogmatibus idem derivatur? c) Quid requiritur ad validam, quid ad dignam et licitam susceptionem sacramenti Ordinis? — E theologia morali: a) Placitum Liberalismi: „Minime opus est, ut humanae leges ad naturae jus conformiter aut obligandi vim a Deo accipiant“ in Syllabo errorum merito damnatum esse ostendatur. b) An lex ecclesiastica, qua certis aliquibus diebus opera servilia propter Dei cultum prohibentur, principiis optimaee publicae oeconomiae obsistit? c) An lectio Sacrae Scripturae administrum est omnino necessarium Virtutis christianae? — E jure ecclesiastico: a) An Ecclesia juste requirit titulum ordinationis et quae sunt hujus tituli species? b) Quaenam veniunt servanda in baptisandis prolibus judaicis? c) Sponsa Anna, quae solummodo quasi — domicilium habet, nuptura Simoni de mutua ipsam inter et Simonem relatione interrogata declarat: Pater meus Petrus est avunculus Joannis soceri mei sponsi Simonis. Potestne juxta conficiendam arborem consanguinitatis sponsa Anna simpliciter admitti ad nuptias cum Simone, et ubinam locorum instituendae sunt harum nuptiarum proclamationes?

Iz duhovnega pastirstva: a) Zakaj mora duhovni pastir tudi znanske resnice oznanovati? b) Kdo ima pravico, naravnost odvezovati od uderžanih grehov in kazni? c) Kako naj ravná duhovni pastir z otožnimi?

Pridiga: Naj se napravi pridiga o gorečnosti v službi Božji v dveh delih. Vpeljava in sklep naj se popolno izdelata, izpeljava pa naj se samo osnuje.

Keršanski nauk: Naj se prašáje razloži resnica: Prava Jezusova Cerkev je katoliška ali vesoljna:

Ex exegesi biblica: Paraphrastico modo represententur pericopae: a) Evangelii s. Joannis c. 14. usque ad v. 15. inclusive; et b) Epistolae ad Ephesios c. 2. usque ad v. 10. inclusive.

— **S papeževim pismom** od 7. avgusta imajo mavtarski listi neznansko veliko opraviti. Teh postavnih beséd sv. Očeta nikoli ne morejo zadosti opsovati. Mislimo si pa, da bi bil to pisal stari Olem, kar je Pij IX; Pij pa, kar je pisal Olem, in gotovo je, da Pija bi ravno tako zasramovali, Olema pa do oblakov povzdigovali, kakor takó. Zakaj svet resnice noče, ampak laž in zmoto. — Druga je pa ta: Zakaj se pa vesoljni svet pečá z nekterimi versticami od starčeka v Vatikanu? Slepi svet ne vidi, da ravno s tim on spoznava in poterjuje nezumno tehtnost in imenitnost papeževga pisma. Koliko pisem in prošenj najberže dobiva cesar Olem od odbobnanih podložnikov; zakaj teh Bizmark po svetu ne raztrobentava, kakor je Pijevo pismo do

kralja? — Pravijo pa, da je Bizmark to zato storil ravno zdaj, ko je pruski cesar šel na Dunaj, da bi mu dunajski judje in mavtarji veči ploskavo koderncali. Mogoče, tudi zato, da bi ta hrup zatopil Lamarmarove razodetja? Bizmark jih ima za ušesi.

Razglašenje omenjenega pisma razodeva tudi še to, da stari Olem in slabočutniški Bizmark ali zaradi starosti, ali pa zato, ker se močna čutita, sta pozabila vso spodobnost ali „maniro“. Za druge čedne ljudi veljá ta ozir, da ostane osebno in skrivno, kar kdo zaupljivo piše drugemu; kako, da ravno pri pruskem cesarji in Bizmarku to veljave nima? — Pa kaj se če? „Quod licet Jovi, non licet bovi!“ Ako bi n. pr. judu v Valahiji kdo dva groša po sili vzél, kmali bi imeli dokaj opraviti in lagoon bi gnali vsi judovski listi. Viktor Emanuel je pa ravno te dni poštenim lastnikom k tolikim drugim zopet ugrabil šest kloštrov z vsim njih posestvom, in k večemu konzul ameriški in portugalski sta nekaj protestirala v imenu svojih rojakov. In ako bi se zgodila volja ljublj. Tagblattu, pride tisti na Žabjek, ali celo na Grad, kdor tako djanje imenuje to, kar je res.

— **Valentin Dolžan**, bivši bogoslovec tretjega leta, je za pljučnico, za katero je dolgo bolehal, umerl 15. oktobra letos v Ljubljani. Obilni spreved na kraj „mirú“ dostojno dokazuje, kako priljubljen je ranjki zavoljo svojega značajnega, odkritega serca, poštenega in poblevnega obnašanja predništvu in vsem svojim součencem. Gospodje bogoslovci pa so mu napravili veličastnoginljiv pokop. Ker je rajni sam leta in leta dragostruno umetnosti ljubil in kjerkoli mogoče s svojim takrat še zdravim glasom k muzikalni izpeljavi pri Božji službi rad pripomogel, si je zaslužil poslednji mili glas žalostne nagrobnice, ki so mu jo njegovi tovarši žalibog prezgodaj ginljivo zapeli.

Da pa tudi njegovi prijatelji in tovarši v daljavi zvedó nemilo osodo nekdanjega součenca ter ga ohranijo v blagem spominu, te prosim, ljuba „Danica“, dovoli mi prostorček, da tužnega serca podam žalostinko:

Prijatelju v slednje slovo.

Tukaj v mirni tihoti ležiš,
Prijatelj predragi!
Oh, prezgodaj pod zemljo že spiš
V persténi podlagi!
Iše solzeče zdaj tebe okó —
Oh, saj žaleče te najdlo ne bo!

Pústil Kranjske goráti si dom,
V Ljubljano šel bélo —
Kak' spominjal se tebe ne bom,
Prijatla vesélo,
Ko sva živela učéča se skup —
Griček zeleni zdaj skriva tvoj up.

Konec! — Bog ti je uro odločil —
In šel si počivat,
Staršem, bratom, prijatlom poročil,
Da tje greš prebivat,
Kjer prijatli nekdanji že spé —
Najdlo počitek bo zvesto sercé.

Spavaj, križ ti je slavni porók
Zaspalih vstajenja!
Kratek pa v jami je časa odlók —
Začetek življenja!
Truden objemi prijatelje tam —
Oh, saj ni daleč, da pridemo k vam!

Hrabroslav Perne.

— „Slovenec“ št. 2. v vvodnem členu govori o doveršenih volitvah po kmetih in zaterjuje, koliko je s tem pridobljeno, da je izvoljen na Kranjskem gr. Hohenwart, kateri je kot minister pokazal, da želi porazumljenje avstrijskih narodov. Centralisti in vstavoverci so se ga neizrečeno bali. Dr. Poklukar je moško delal, ko je Hohenwartu na Gorenjskem kandidaturom odstopil, kadar se je skazalo, da na Notranjskem ne zmaga. Pa tudi Gorenjci so se pri tem pokazali za prave in politično zrele možake, ki so tehtnost té volitve precej spoznali in so ga izvolili s tako ogromno večino. — Pri volitvi gr. Barbota v Ljubljani so bili mladoslavenski načelniki že zadnje trenutke postavili kandidata gosp. P. Kozlerja. Oblegli so vrata, v vse prostore so se vrtali in so s svojim vsilovanjem volilce prederzno nadlegali; pa jih je bil tudi eden kmetov po zasluženji splačeval.

Št. 3. v vvodnem spisu: „Liberalizem-hinavstvo“ dokazuje, da absolutizem (samovoljno vladarstvo) v več osebah je še nevarniše, kakor pa v eni sami. Ali kliče en sam: „država sem jaz“ (l' état c' est moi), ali pa jih kliče 200—300, ni narodom nič pomagano, ako se ne spolnujejo njih želje, ampak le volja liberalne in brezverske stranke. — V političnem pregledu kaže, kako se dunajsko judovstvo trese pred Hohenwartom, ki je na Kranjskem izvoljen, ter se bojo zdaj federalisti zbirali pod njegovim vodstvom zoper vstavoverstvo. — Obilni dopisi, naj novejša razne naznanila, denarstvene, teržne cene itd. delajo list prav zanimiv. (Velja do konca tega leta po pošti in na dom prinašan 2 gl.; na mesec 80 sld.)

Iz Tersta, 17. okt. (O naših volitvah.) Volitve v Terstu so se včeraj, 16. t. m., končale in moram reči, da z boljšim izidom, kakor je bilo upati, ako mislimo na zadnje volitve v mestno svetovalstvu. V prvem volilnem razredu, kakor je že znano, je bil voljen dr. Karol Perenta, povse poštenjak, Teržaščanom v dobrem spominu še iz dobe ko je bil mestni župan. Tukajšna dva naj bolj zagrizena lahonska in liberaluška lista mu nista mogla družega očitati, kakor da je c. kr. činovnik namreč svetovalec pri tukajšni višji sodniji.

V drugem volilnem razredu je bil boj precej hud. Ako ravno je list „Progresso“ ene dni pred volitvijo rekel, da liberalna stranka se volitve ne bo vdeležila (zakaj neki ne, morebit je grozdje previsoko viselo?), je vendar drugi liberaluški in prav lahonski list „Citadino“ postavil kandidata, nekega dr. Buzzia, dosihmal neznanega človeka, ter je pridušal svojce, da naj se obilno volitve vdeležujejo in tega kandidata volijo, kajti comovina (luška?) je v nevarnosti. Nemškutarska (Verfassung-treue) stranka je zopet postavila svojega kandidata dr. Rabla: konservativni so se tudi delili v dva taborja, eni so se držali kandidata od te (konservativne) stranke postavljenega, dr. Sandrinelli-a; drugi pak so se petezali za Paskotini a. Tako se je bilo bati, da se bodo glasovi cepili, in da bi ravno za tega del dr. Buzzia premagal. Pervi dan volitve so se glasovi res tako razdelili, da nijeden kandidatov ni dobil absolutne večine, vendar je imel konservativni kandidat dr. Sandrinelli naj več glasov (384) njemu se je približal dr. Buzzia s 360 glasovi. Treba je bilo tedaj še tema dvema v ožjo volitev stopiti. Pri tej pa je premagal Sandrinelli s 586 glasovi, Buzzia jih je dobil le 377. Tako je zmaga naša; mesto Terst ima dva konservativna in prav poštena poslanca v državnem zboru. Včeraj je volil tretji razred t. j. nekaj meščanov (rokodelci, obertniki, mali kupci, branjevci, barantači; i. t. d.) in pa vsa okolica. Tu so lahoni pokazali, da naših okoličanov ali ne poznajo ali pa mislijo, da se za nje ni treba smeniti, postavili so njim za kandidata juda Jož. Marpurgo-ta.

Katolčanom Slovincem juda za kandidata siliti, to je ravno toliko, kakor jih v obraz bítí, kar si naš okoličan gotovo ne pustil, in ako bi se kdo tega prederznil, se mu je bati, da kľofuto z obrestmi nazaj dobi. Tako se je tudi tukaj zgodilo. Okolica postavila je svojega kandidata Nabergoja, kateri je bil včeraj izvoljen s 1103 glasovi, ko jih je Marpurgo vjel le 357; to je poštena kľofuta za Marpurgo in za tiste, ki so njega kandidovali. Upamo, da Nabergoj, akoravno ga Vošnjakovci za svojega imajo, ne bode pozabil, da so ga volili katoliški okoličani, ktere bo nar bolj resnično zastopal, ako ne bode podpiral protiverskih predlogov, temuč jih bo po svoji moči podiral in spodbijal. Vošnjakovci ga imajo za svojega, ker ga je v zboru v Rojani dr. Vošnjak priporočal, ali to je bile tako brezpotrebno, kakor vodo v morje nositi. Okoličani so Nabergoja poznali, preden so od Vošnjaka še kaj slišali in gotovo ga niso volili, ker ga jim je Vošnjak priporočal, temuč bi ga bili volili, ako ravno bi jim bil Vošnjak ne vem koga družega nasvetoval, naj bi si tudi samega sebe. — Kakor so se volitve v Terstu dobro izšle, upam, da se bodo tudi drugod. Ravno slišim, da je v Gorici propadel Vošnjakovec Lavrič.

Iz Gorice. (Dostavek k 1. knjžici o „Vesoljnoznanstvu.“) — Ker je naravoslovcem znano, da stoji matematična formola v mehaniki, iz katere logično sledi, da zamore zemlja v eliptični poti krog solca se vertéti, in bi kdo iz mojega prvega zvezka soditi utegnil, da jaz to tajim, naznanjam, da sem v francoskem, italijanskem in nemškem originalu ravno istega pisateljskega dela to teorijo omenil, in da bodem to tudi v slovenski knjigi v drugem zvezku nekoliko natančneje izpeljal, ter obstojnost ove teorije sicer — kar matematično istoto zadeva — kot veljavno spoznal, ali vendar kar realnost zadeva — pri tem ostanem, kar sem terdil v prvem zvezku, to je: da ni natezavna moč z nekim neznanim nagibom vred, tisto, kar zemljo krog solca suče, temuč da ték zemlje krog solca izvira iz družih vzrokov, ker namreč logika veli, da „kar se — čeravno matematično — kot mogoče dokaže, ne dokaže, da je tudi realno (res tako), ker se za ravno isto dogodbo ali prikazen mnogo različnih vzrokov kot mogoče matematično dokazati zamore, pa vendar iz tega dokazanja ne sledi, da bi se vse to, kar se kot mogoče dokaže, tudi res tako godilo.

V matematiki sicer stoji formola veljavna, ki dokazuje, da dve moči katero si bodi telo v eliptični tek zagnati zamorete, ako to teló nobenemu drugemu nagibu ali vpljivu ni podverženo. Če se pa pomisli, koliko tisuč in tisuč družih ponebnih telés (zvezd) vpljiv lastne natezavne moči nad zemljo more zverševati, mora tudi lepo najdena matematična teorija iti rakom žvižgat.

V mojih pozneje sledečih zvezkih pa ne bodem — kakor se to v šolskih fizikalnih knjigah nahaja — le dokazal, da je kaj družega tudi logično in matematično mogoče, temuč bodem iz narave same vzroke izpeljal, katerih obstojnosti nihče tajiti ne bode mogel, in iz katerih ték zemlje krog solca kot neogiben nasledek izvira.

To v pojasnilo mojega prvega le vvodnega zvezka. (Jožef Kregan.*)

Iz Štajerskega. (Naše slovensko ljudstvo ne terpi, da bi se zasmovovala vera in duhovstvo.) Preteklo nedeljo je dr. P. ljudstvo hudo razdražil. Imeti je hotel v tergu pri sv. Lenartu blizo Maribora volilni shod; pa ko je bil začel po duhovnih mahati, je nastal taki krik, da se nobena beseda ni več slišala. „Vero in du-

*) V „Dan.“ že omenjenih zvezkov je dobiti tudi pri vredništva tega lista. Vr.

hovnike nam pusti pri miru! Ti si ajd“ itd. — tako je ljudstvo klicalo. Kadar je končno potihnilo, je P. rekel: „Z vami nočem več govoriti, vi ste černe vrane!“ Na to besedo pa je nevolja nastala tolika, da se je bilo naj hujših nasledkov bati. Kdo vé, kaj bi se bilo zgodilo, ako bi ga g. kaplan Suhač, ki je bil edini duhovnikov pričujoč, ne bil posredoval? — Fanatiški liberalci ne morejo sterpeti, da bi svoje jeze zoper katol. duhovne ne stresali; ali kadar ljudi zdražijo, pa zopet kričijo, da so ljudje fanatiški ali pa fanatizirani. Ali niso ti liberaluhi pravi „mračnjaki“, ki ne dajo miru našemu narodu in ga v njegovem verskem čutilu dražijo? —

V Celju, kakor „Nar.“ sam pripoveduje, je očitno, da „moralno“ je zmagal kanonik Kosar, ki je v prvo imel veliko več glasov, kakor pa dr. Vošnjak. Le s tem se je dr. Vošnjak pri ožji volitvi prikopal do večine, ker so mu „verfassungstreuerski“ volilci svoje glase dali, ko je bil njih vstavoverski Žnidaršič čisto propadel. Da bi se „vošnjakovci“ ne motili, kakošnega moža so si izvolili, jim je dr. Vošnjak pri poliču še enkrat svoj program razložil. Povedal jim je, da bode „v političkih vprašanjih vselej zagovarjal odločno liberalne načela“; da v verskem oziru „nobena cerkev ne sme biti država v državi“, to se pravi, dr. Vošnjak hoče, da naj bode njegova katoliška Cerkev sužkinja države, kajti je on državni „omnipotencer“, kakor Bizmark na Pruskem; prav se toraj vjema, da so ravno vstavoverci k njemu pritegnili in mu pomagali do stola v dunajski lesenjači. Ti priserčni „svobodoljubčiki“ so pa že kar v kerčmi napravili mali državni zbor, v katerem so rekli, da naj se volilni red za deželni in državni zbor tako popravi, da kaplanje ne bojo imeli volilne pravice. To blezo zarad same čiste svobodoljubnosti? Sploh se zopet ves spis neznansko šetini zoper duhovstvo, in poslednjič sam pravi, kako so tam „ostre besede padale proti onim duhovnikom, ki svoj sveti poklic zlorabijo za politično agitacijo in posvetne namene“.

No, dragi „narodovče“, to je tako-le, ni li istina: Duhoven ne sme ne v cerkvi in ne zunaj cerkve nič agitirati, to je, ne mezinica ne sme ganiti zoper tiste, ki hočejo voljeni biti zato, da „bodo vselej zagovarjali odločno liberalne načela in državnemu „omnipotencerstvu“ kumovali, kadar se bode ravnalo za to, da se postavi civilni zakon, da se odpravijo škofovske semenišča, se preganjajo duhovni redovi, da se pograbi cerkveno premoženje itd.? — Kakošen pa mora prav za prav duhoven biti, da bode tem „omikavcem“ vstregel? Če se za posvetne reči ne pečá, je „tercijal“ in lenuh“; če se v politiko vtika, pa svoj „sveti poklic zlorabi“. Naj bi bil dopisnik raji odkrito rekel: „Jaz, po koži Slovenec, po duhu pa rudečkarska sužnja duša, bi naj raji vse duhovnike spremljal v državne kolovrate, če ne celo jih na meh oderl, kakor Siu-Indijani take, ki jih živih ne morejo viditi.“

Taki ljudje, ki so tako polni divjega sovraštva, kakor Nabuhodonosarjeva peč dima in plemena, pa drugim vedno očitajo „fanatizem“. Ali ni to smešno in sramotivo za tolike „omikovalce“?

Teržaški škofjski list za mesec kimovec ima na čelu naredbo oziroma na pokopališa, na katerih bi bil siloma pokopan kaki samomorivec. Pokopovanje mertvih je gotovo ena naj bolj avtonomno-srenjskih zadev, za katero je treba na posebne zadeve ozir imeti, in na to mora tudi priti, kadar se vresniči načelo samovpravnosti. Ministerstvo je z ukazom 24. avg. 1873 odpravilo posebne naredbe za pokopavanje samomorivcev in predpokopno preiskavo samomorivca. Ostane toraj še čl. XVI ces. pat. od 17. pros. 1850, da naj se samomorivci

natihoma in na pokopališu dajo pokopati, brez ozira, če Cerkev svoje opravila zveršuje, ali odreče.

Po cerkvenih postavah se samomorivci ne smejo po cerkveno pokopavati, razun če je samomorivec, še preden je umerl, dal kako znamenje kesanja, ali pa če je bil zmešan, da ni vedil, kaj dela. Ako se pokoplje pa na blagoslovljenem pokopališu prederzen, zaveden samomorivec, je pokopališe oskrunjeno in naslednji umerli verniki bi bili po tem pokopani v oskrunjeno zemljo. Nameri se, da prederzni ljudje silo delajo in merliča, ki se je sam s samomorom ločil iz občestva s sv. Cerkve, vender silijo med katoliške vernike. Ako bi se toraj kterikrat namerilo, da bi se s takim pokopom katoliškemu pokopališu sila storila in bi se tako oskrunilo, je prečast. teržaško škofijstvo velevalo, da naj po takim oskrunjenji duhoven za vsacega vernika jamo posebej blagoslovi (z molitvijo: Deus, cujus miseratione... kakor je v rimskem obredniku), dokler se vse pokopališe v novo ne posveti po cerkveni šegi.

Tri cvetlice.

Naj prva dišeča vijolica je,
Samotno za tihim germičem cvetè ;
Ponižnosti je učenica,
Preblaga v resnici cvetlica.

Na verticu tvojga serca naj zori,
Ponižnosti lepe naj tebe uči ;
Kaj ona veljá, ne pozabi:
Ponižne le Jezus k sebi vabi. —

Na vsakem še vertu naj lepše je tó,
Če lilije bele po vertu cvetó.
Ker lilija blaga cvetlica,
Je vsakih cvetlic lepota.

Nebeške nauke ti lilija dá,
Kaj čistost, devištvo pri Bogu veljá.
Le čistosti lil'jo ohrani,
Sovražnikov njenih se brani.

Med drage cvetlice se mora prištét.
Vertnica še sama, preblaženi cvet ;
In té so škerlatno-rudeče,
Brez škode med ternjem rasteče.

Oné sramožljivost device učé,
Da z njo naj si čistost skerbno zagradé ;
Če ni sramožljivost varšica,
Ne boš ne ostala devica!

Če venček letá si ohraniš zvestó,
Devica, na vekomaj blagor ti bo.
V obličje Marije Device,
Ti bodo svetnice družice.

Spolnile se bodo vse tvoje željé,
V veselji bo plávalo tvoje sercé.
Pri Jezusu večno vesela,
Vse nove boš pesmi mu péla.

Ant. Namre.

Poslano.

Poslovilo čč. oo. Jezuitov v Repnjah.

C. k. minister bogočastja in uka je z visokim dopisom 4. t. m. št. 9302 poterdil odlok deželnega poglavarja Kranjskega, da mora družba Jezusova Repnje zapustiti. Storili smo, kar nam postava dopuša vse, da bi

ministerstvo ta odlok overglo, ali vse to ni nič pomagalo. — Kakor smo vselej za čas svojega tukajšnjega bivanja oznanovali vdanost v voljo Božjo in pokorščino do više oblasti, tako tudi mi popolnoma vdani v voljo Božjo, pokorni viši oblasti, kranjsko zemljo zapustimo, in dobro vest kakor tolažilo proti temu izgnanju seboj vzamemo. Pred odhodom pa se prav serčno zahvalujemo slavni „katoliški družbi“ v Ljubljani, ki se je bila pismeno obernila do papeževga poročnika na Dunaji, da bi za nas posredoval pri c. k. ministerstvu; kakor tudi slavni „katoliško-politiški družbi“, ki je našo pravično reč pri ministerstvu zagovarjala.

Tudi posebno zahvalo izrekamo vsem slavnim županijstvom, ki so s prelepimi spričali razvidno dokazali, da ni res, da bi naše djanje na Kranjskem v telesnem ali dušnem oziru bilo škodljivo, česar smo bili obdoleni. Preserčna zahvala poslednjič milostljivemu gospodu škofu, vsemu prečastljivemu višemu in nižemu duhovstvu z vernim narodom vred za odkritoserčno zaupanje in prijudnost, s kakoršno smo bili vselej in povsod sprejemani. Z Bogom!

V Repnjah, 20. oktobra 1873.

Pregnani Jezuiti.

Razgled po svetu.

Razne novice. Na Francoskem vsak trenutek pričakujejo, da narodni zbor pokliče svojega pravega kralja na prestol. Je pa tudi že zadnji čas, zakaj po gospostvu hlepečih prekucuh, mavtarji in ljudolovci so ljudstva že tako omračili in zamrežili, da same ne vedo, pri čem da so, ter zapeljivcem in vekačem kar same grejo v žrelo. Postavne plemenite francoske deržine, ki so se vsim očitnim slovesnostim umikale, odkar so neopravičeni ljudje gospostavali, si popravljajo v Parizu svoje poslopja in pripravljajo se na velike slovesnosti. Zaupanje se povsod vterjuje, denar dobiva viši ceno, kraljeve znamenja prihajajo zopet v šego. Desnica narodnega shoda je bila odpravila poslance k kralju Henriku v Solnograd, ki so z njim storili tako pogodbo, da bo za vse strani prav. Narodni shod bode se z glasovanjem določil za kralja in vstanovil Henrika V, kakor opravičenega monarha. Potem bo kralj narodnemu zboru naložil, da naj osnuje vstavo, zarad ktere temeljnih členkov je že polna edinost med njim in večino narodnega zbora. Med tem pa prekucuhi rijejo in rogovilijo s Thiers-om na čelu, ako bi bilo moč še zmešnjavo napraviti in kraljestvo odverniti. Rogovileži namreč merijo na vstanovljenje velike romanske republike, in potlej še velike nemške in poslednjič slovenske republike. V tem primerljeju bi prekucuhli najprej še laški piškavi, in pa portugalski prestol, naslednjič pa še druge. Za to so demagogi, lovci derhali, tako togotni na Henrika V in na Karliste na Španjskem in na vse, kateri delajo ali pa pišejo za red. Iz vsega pa je očitno, kako tiste vlade in njih organi, ki derže z rogovileži in Cerkev tarejo, ravno same pomagajo prestole podirati in pa rovarstvu v korist delajo, da se bolj veversti. Cerkev pa je puntom vselej nasproti, ona uči in velela oblast spoštovati; zato jo preganja vse, kar koli rogovilstvu služi.

— V Rimu je sardinski uzurpator k tolikim drugim ugrabil zopet šest samostanov, ki ga bojo na duži žgali — njega in vse pomočnike tolikega hudodelstva.

Na Dunaju je vladna stranka vsa poparjena, ker je izvoljenih obilno demokratov in mladonemcev v deržavni zbor. Dve „Pressi“ cvilite. To pa ni prav nič družega razun kar so iskali, to so pa našli. Če gre tako naprej in voli naj se čez tri leta zopet, utegnejo z lučjo iskati še kacega staronemškega vstavaka.

Česki liberaluhi so jézik brusili nad dr. Palackom protestantom, da se je vdeležil 900letnice v Pragi in procesije sv. Venceslava. Stari poštenjak se opravičuje in pravi: „Vsa učenost in umetnost izvira iz cerkvenih vstanovil, katoliška Cerkev na Češkem je le prevagljivo dobro vstanovljala, naj več tolerancije (poterpnosti) in omike gospoduje med češkim duhovstvom. Procesija sv. Vacslava je bila narodovna slovesnost“. (Naj primeri kdo s temi postavnimi besedemi pa ostudnosti slovenskih liberalnih listov.)

Iz Ljubljane. V deržavni zbor izvoljeni. V kmečkih občinah na Kranjskem: Na Gorenjskem gr. Hohenwart (z 300 glasovi izmed 257 glasovalcev); — v ljubljanski okolici gr. Barbo; na Notranjskem dr. Razlag (s 102 glas); v Novem mestu g. Pfeifer; v Trebnem župan Dežman. V kmečkih občinah na Stajerskem sta izvoljena g. Herman in dr. Vošnjak (poslednji po ožji volitvi z g. kan. Kosarjem). G. Pajk v Mariboru je propadel. — V Gorici je izvoljen g. Winkler (po ožji volitvi s Tonkli-em), protestant dr. Lavrič je propadel. V isterskih volitvah je zmagal narodni deželni glavar Vidulič. V teržaški okolici je izvoljen g. Nabergoj.

Brez mest in velikega posestva, kjer nam je malo pričakovati, imamo Slovenci 8 poslancev za deržavni zbor. „Narod“ se hvali, da ima med njimi 4 svojece, narodno-liberalce; v resnici pa ima le edinega dr. Vošnjaka, kteremu so pa še le „vstavoverci“ volitev odločili; zakaj dr. Razlag je vselej vero terdil, tako tudi g. Pfeifer pri shodu na Raki, kjer so ga bili v začetku duhovni priporočili. Upamo, da sta gg. moža, in nista lagala. Zastran g. Nabergoja glej v današnji „Dan.“ dopis iz Tersta. Mladoslovenci so pri volitvah pokazili, kolikor je bilo v njih moči, to mora vsak pravi nepristranski rodoljub priznati, naj si sami to razlagajo, kakor jim je drago.

— Izvoljen je v Ljubljani dr. Schaffer, v Novem mestu Hočevar.

Duhorske spremembe.

V Teržaški škofiji: Č. g. Rajmund Jelusilč gre iz Voloske v Pičan za duh. pom.; č. g. Ferdinand Kogej iz Pična v Kerkovice za duh. pom.; č. g. Miha Šobar iz Cubeda na Volosko za duh. pom.; č. g. France Pančur, novposv., v Čubed za duh. pom.

V goriški nadškofiji: Č. g. Martin Zucchini, vikar v Fojani, gre za vikarja v Grado na mesto č. g. Jož. Rotar-ja, ki je šel v pokoj; č. g. Alojzi Fabijani, kaplan v Ločniku, za kaplana v Solkán; na njegovo mesto pride novoposvečenec č. g. Miroslav Lenardič; č. g. Vin. Tamagnin, subsidijar v Kviškem, gré za vikarja v Fojano; č. g. Anton Šfiligoj, vikar v Lokavcu, pri Ajdovščini, je postal podvodja in ekonom v centralnem semenišču; na njegovo mesto pride kaplan v Černičah, č. g. Andrej Jug.

Dobrotni darovi.

Za afrik. misijon: Č. g. Fr. Hudevernik 2 gld.

Za Bonifacijevu družbo: Č. g. Fr. Hudovernik 2 gld.

Za Dolence s točo poškodovane: Mengeški č. g. duhovni in farmani 25 gl. — Iz spodnjega Tuhina po preč. gosp. dekanu Kamniškem 10 gl.

J. Kajžar: 60 kr. za pogorelce v Prigorici; 40 kr. za Dolence s točo poškodv.; 50 kr. za družbo Bož. groba; 50 kr. za sv. Detinstvo.